

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΜΙΣΣΕΛ ΘΑΪΣ

Δέκα ερωτήσεις, περισσότερο αφορμές και σπινθήρες για μια συνομιλία, ανάμεσα σ' έναν επίμονο αναγνώστη κι ένα πρόσωπο της γραφής. Σήμερα ο Ηλίας Α. Παπαμόσχος απέναντι σ' ένα ερωτηματολόγιο που επιχειρεί να ψηλαφίσει, εντός κι εκτός αφηγηματικής επιφάνειας, διαθέσεις, εμμονές, αναγωγές.

• **Γράφετε συνεχώς το ίδιο βιβλίο ή στο έργο σας εντοπίζετε τομές και ασυνέχειες;**

Η άποψη περί ίδιου βιβλίου έχει κάτι το ντετερμινιστικό, το μοιρολατρικό, το προκαθορισμένο, νομίζω πως βαραίνει επεκτατικά μέσα της η έννοια του παρελθόντος. Αν δούμε το έργο ως σώμα, που αναπτύσσεται και συμπληρώνεται, οι τομές και οι ασυνέχειες είναι οι ουλές και οι πληγές του βίου. Αυτές ενοφθαλμίζουμε στο έργο. Το ζήτημα είναι πόση ομορφιά μπορείς να αντλήσεις από τα σημάδια της ύπαρξης, αναδεικνύοντας τη ζωή ως υπέρτατη αξία.

• **Εκτός από τη λογοτεχνία, τι άλλο καθορίζει και φωτίζει το έργο σας;**

Ίσως τον σημαντικότερο ρόλο στη διαμόρφωσή μου ως συγγραφέα να τον έπαιξε η μουσική, ο ρυθμός. Γι' αυτό με γοητεύει η πολιορκία του άφατου, πόσο μπορεί το συναίσθημα, το πνευματικό και το ιερό να γίνουν λέξεις. Κυρίαρχο ρόλο επιτελεί ο άλλος άνθρωπος, το άνοιγμά του. Το γεγονός ότι ο πατέρας μου ήταν κυνηγός με επηρέασε πολύ, η υπομονή, η επιμονή του, το ότι πήγα κόντρα, προσπαθώντας να μνημειώσω το αφανισμένο, κι αν στάθηκα τυχερός, να το αναστήσω, υμνώντας το ως ζωντανό, αλλά κι ως νεκρό. Η μαγγανεία της ύλης.

• **Υπάρχει κάποιο βιβλίο που βιαστήκατε να το παραδώσετε στον εκδότη σας και κάποιο άλλο που το απωθείτε, το «φοβάστε» μέχρι σήμερα;**

Οχι, δεν βιάστηκα ποτέ, θεωρώ. Δεν φοβάμαι, αφουγκράζομαι την κύηση, η αγάπη για το κτιστοφορούμενο, η επιθυμία που με πολιορκεί είναι ο οδηγός μου για κάθε επόμενο βήμα. Κάτι σαν ανεξάλειπτος έρωτας, αφομοιωμένος ως αγάπη.

• **Τρεις τίτλοι βιβλίων που σας**

Η μαγγανεία της ύλης

σφράγισαν, στο πέρασμα του χρόνου, εντός κι εκτός κειμένου.

Τα ποιήματα του Σεφέρη, το *Μαγικό βουνό* του Τόμας Μαν και η *Ιλιάδα*.

• **Υπάρχουν αρνητικές κριτικές που σας βοήθησαν και θετικές που υπομειδιάσατε;**

Το ζήτημα είναι να σε επικρίνουν ή να σε επαινούν εμπειριστατωμένα. Και το χειρότερο: να σε επαινούν άστοχα. Φυσικά προτιμούμε την εύστοχη και

επαινετική, όμως κι η αρνητική κριτική λαμβάνεται σοβαρά υπ' όψιν. Όταν κάποιος σου πει «πρόσσεξ' αυτό!» οφείλεις να τον ακούσεις.

• **Υπάρχει κάποιος παλαιότερος και κάποιος νεότερος Έλληνας συγγραφέας που σας έλκει η γραφή του;**

Οι ανώνυμοι δημιουργοί του δημοτικού τραγουδιού και οι Ευαγγελιστές. Ως κίνητρο γραφής ο Πεντζίκης, οι *Σημειώσεις εκατό ημερών*, αυτό το λογοτε-

χνικό γινώθι σαυτόν.

• **Σήμερα, υπάρχουν λογοτεχνικές συντροφίες που διαμορφώνουν το πνευματικό κλίμα της εποχής;**

Δεν γνωρίζω, καθότι συνειδητά απομακρυσμένος. Υπάρχουν φιλίες, ανταλλαγές απόψεων, ζυμώσεις, και κάπως (μάλλον υποορθώς, μάλλον υπογειώς) όλα αυτά εκβάλλουν στο κυρίως ρεύμα. Η φιλία, το αίσθημα εμπιστοσύνης βοηθά. Η μετάδοση του ενθουσιασμού, το μοίρασμα που δυναμώνει τη φλόγα.

• **Για ποιο λόγο η παρουσία της ελληνικής λογοτεχνίας, εκτός συνόρων, είναι τόσο ωθηρή και αποσπασματική;**

Σίγουρα η γλώσσα είναι ένα εμπόδιο, όμως υπάρχει ο Καβάφης, ο Καζαντζάκης, ο Σεφέρης, ο Ελύτης. Έχουμε τέτοια μεγέθη σήμερα, *χαμόγελα που ξεπέρασαν το δέρμα*; όπως θα το έθετε ο Σεφέρης;

• **Η πολιτική συγκυρία, εντός και εκτός της χώρας, αλλά και η γλώσσα και ο τρόπος της ενημέρωσης αγγίζουν το συγγραφικό εργαστήρι σας;**

Δεν μπορεί ο συγγραφέας να μην επηρεάζεται άμεσα ή έμμεσα από ό,τι τον πολιορκεί. Δεν μπορεί παρά να με ενδυναμώνει η έκρηξη της πανδημίας, όλο αυτό το μάκρμα, αλλά συνάμα και το κόντρα με τον πλυσίον, το ζύγισμα των πραγματικών αναγκών, των αξιών και των ποιημάτων.

• **Σας απασχολεί αν, μετά θάνατον, θα σας θυμούνται μέσα από το έργο σας;**

Φυσικά και με απασχολεί, όχι τόσο για μένα, αλλά γι' αυτούς που έγραφα, για τα πρόσωπα που με συγκίνησαν, που αγάπησα, και που δεν συμβιβάζομαι με τον οριστικό χαμό τους, που θα σφράγιζε η δική μου απουσία από τον κόσμο, ως μνήμη αμοίραστη. Η υστεροφημία είναι μια ανάγκη, ένα κίνητρο, αλλά δεν είναι το πιο δυνατό. Διαβάζω τα *Εις Εαυτόν* του Μάρκου Αυρήλιου και συνετιζομαι. Ο εαυτός είναι μια άγκυρα που κάπου-κάπου πρέπει να σπκώνεις για να συναντήσεις τον άλλο. Για τα άλλα ασ αποφασίζει (και αποφασίζει) η γλώσσα. Δικαιόσυνη.

Ο ΗΛΙΑΣ Α. ΠΑΠΑΜΟΣΧΟΣ γεννήθηκε στην Καστοριά το 1967. Έχει εκδώσει έξι συλλογές διηγημάτων και ένα μυθιστόρημα. Η συλλογή του *Η αλεπού της σκάλας* (Κίχλη, 2015) τιμήθηκε με το Κρατικό Βραβείο Διηγήματος-Νουβέλας (2016). Τελευταίο του βιβλίο *Η καταγωγή της λύπης* (Πατάκης, 2021)